

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 20887/2022
22.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Тања Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене „Banca Intesa“ АД Београд – Нови Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гж 4331/21 од 27.09.2022. године, у седници одржаној 22.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гж 4331/21 од 27.09.2022. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гж 4331/21 од 27.09.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лесковцу П 6483/20 од 09.03.2021. године и одбија захтев тужене за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 27.500,00 динара у року од 15 дана, од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу П 6483/20 од 09.03.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено да је ништава одредба става 3.5. у делу „накнада за одобравање“ Обавезних елемената уговора која чини саставни део уговора о кредиту број ... од 19.06.2017. године, закљученог у Ставом другим изреке тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара, а уколико трошкове не плати у року од 8 дана по пријему пресуде, обавезује се да на износ трошкова од 13.500,00 динара плати законску затезну камату од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Лесковцу Гж 4331/21 од 27.09.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да је ништава одредба става 3.5. у делу „накнада за одобравање“ Обавезних елемената уговора која чини саставни део уговора о кредиту број ... од 19.06.2017. године, закљученог у Лесковцу. Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове поступка у износу од 23.300,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиоца, ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, и утврдио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженом банком закључио уговор о готовинском кредиту дана 19.06.2017. године којим је у члану 1. предвиђено да банка одобрава кориснику кредит са прегледом обавезних елемената који су одређени као у прилогу уговора: Обавезни елементи уговора о кредиту – готовински кредит који се прилажу уз уговор и чине његов саставни део. Обавезним елементима уговора предвиђено је да се кориснику одобрава кредит у износу од 200.000,00 динара, а у одељку 3. који носи назив „трошкови кредита“ у ставу 3.5. предвиђени су врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита и то накнада за одобравање у износу од 2.000,00 динара, једнократно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев и утврдио ништавост уговорне одредбе садржане у ставу 3.5. Обавезних елемената уговора, као његовог саставног дела налазећи да банка има право на накнаду трошкова поводом обраде и пуштања кредита у течај уз услов да су ти трошкови исказани и наведени у понуди банке тако јасно и недвосмислено да корисника кредита не доводе у заблуду о каквим трошковима је реч, а што банка није доказала да је тужиоцу као кориснику кредита пре закључења уговора предочила постојање обавеза по основу трошкова обраде кредита.

Другостепени суд је изразио супротно становиште налазећи да предметна уговорна одредба није ништава јер је тужилац кроз план отплате кредита и преглед обавезних елемената уговора обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, па није противна основним начелима облигационог права нити начелима заштите корисника финансијских услуга, при чему је сагласна условима о одређености уговорне обавезе из члана 50. Закона о облигационим односима. Зато је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда становиште другостепеног суда је засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима

и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово прво банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 19.06.2017. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Уговор о кредиту је уговор по приступу чији основне елементе сачињава банка, као давалац финансијске услуге, при чему је дужна да клијенту пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита, па корисник кредита може да

прихвати или не понуђене услове уговора. Нема сумње да банка у овом уговорном односу има доминантан положај, али уколико је кориснику кредита у понуди јасно предочена обавеза плаћања накнаде за обраду кредита чији је износ изражен у апсолутном новчаном износу, уз исказану ефективну каматну стопу која показује укупну цену кредита, тиме је кориснику омогућено да се информише о условима кредита и да упореди понуде различитих давалаца истих услуга. Понуда сачињена на одговарајућем обрасцу (1б. – основни подаци о кредиту) уручује се кориснику кредита пре закључења уговора (тачка 12. Одлуке НБС), док се преглед обвезних елемената уговора о кредиту и план отплате кредита уручују кориснику уз примерак закљученог уговора (тачка 13. Одлуке НБС). Зато је погрешно становиште другостепеног суда да је тужилац у предуговорној фази информисан о врсти и висини трошкова кредита уручењем обвезних елемената уговора о кредиту и плана отплате кредита. Како је у складу са једним од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), изостала предуговорна фаза, то је предметна уговорна одредба ништава у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, како је правилно закључио првостепени суд.

Тужилац је успео у поступку по ревизији, па му на основу члана 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови ревизијског поступка који су одмерени на име састава ревизије од стране адвоката у износу од 18.000,00 динара, као и трошкови на име судске таксе за ревизију у износу од 3.800,00 динара и ревизијску одлуку у износу од 5.700,00 динара, а све према важећој Адвокатској и Таксеној тарифи. Преиначењем другостепене одлуке потврђена је одлука о трошковима првостепеног поступка који су тужиоцу правилно одмерени и признати првостепеном пресудом.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом и трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић